

Излази сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи и до-
писи шаљу се уредниш-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.“

ГЛАС НАРОДА

Цена је. листу:

на годину 4 фор.
на по године 2 „
на три месеца 1 „
за Србију годишње 5 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

О ПИЈАВИЦАМА НАРОДНИМ.

Не треба тражити, куд год се окренеш нађеш јед-
ног, који на памук није крв наредну, нађеш цин-
цара, који новце на зајам даје а интерес узима онаки
како му баволска душа подноси. Није ништа ново, да
се, код тих, који терају занат са издавањем новца у
зајам 50, 100, 500 и 1000 процената узима, да се да-
кле на сто форината толико исто или двапут и више
пута толико интереса истера. Ми знамо једног таког
бездушника који има само 500 ф. новца капитала и он
од тога толико интереса истера да лепо госпоцки живи.

То цеђење зову Немци вухер и ми смо од њих
већ ту реч присвојили. Има крајева де су ти вухери
читаве чете као оно чете, татарске у Бугарској ство-
рили, те њима сву земљу околу и у своју прећу као
паук муву увуку, исисају и удаве. То је тако и у Га-
лицји, али и иначе има тога отрова свуда. Има овде
у нашој вароши а јамачно биће и у другима,
вухера, који имају своје сензале као и трговци са ра-
ном, али то нису грошићари, то су форинтари, де-
сетинари и стотинари, ти ти најпре одеру кожу, па
те онда пусте своје госи, да те он удави. Ти ву-
хери и ти сензали њихови знаду се, те чим си од
једног другом отишао зна колико си тежак и још мо-
раш га у руку пољубити што ће ти нож у ребра у-
рити, зато што ти није у срце погодио. Ти вухери изу-
мели су особити начин, даду ти новаца; али свако-
којако гледе, да им прву рату неплатиш, те онда то-
варе интерес на интерес дотле докле не будеш њи-
хов роб. Ако неможеш новце а ти одради. Турчину
више се бадава не аргатује него овим пијавицама
свецким. Таких је по вароши гомилама а по сели не-
колико, али и сувише много. У месту Г. у Шајкаш-
кој један је човек био у крчми дужан нешто једном
вухеру, грк-бирташу, и тај је умео тај дуг дотле пе-
њати док није кућу и 8 ланаца земље тога човека
на себе привукао.

Ти вухери и с друге су стране целати народни. Они
задуже човека и кад овај неплати на време они га
туже и буд зашто му се прода на лицитацији имање,
које душеван човек неће да купи те да остане на
њима, тима, што кајаше с леђа деру, те их Срби-
јанци зову „кајашарима“

Ми смо у овоме листу јавили, да је лане у Фу-
тогу продата за форинту једна кућа, и ту је да бо-
гме један такав измет људски купио.

Сада у пештанским листовима читамо, да је по
сесије земље у Саладу у Шомођској жупанији за се-
дам форината продано.

У Бихару продано је тридесет и два ланца за
девет форината.

У Нађ-Бајошу један вухер, који је са 30 фор. ди-
гао дуг на 120 ф. купио је на лицитацији од Јована
Варадије 39 ланаца земље ораће, кућу и 3 ланца ли-
ваде што је све процењено на 3018 ф. за четрнајст
форината, те сада дужник ако хоће, да му се одужи
мора још ићи на робљу овоме и робити му најмање
две године дана.

Тај вухер многог је у ланове и убијце отрао. То
је зло већ дотле у овој земљи скочило, да је у беч-
ком сабору 19. о. м. без икаквог тако рећи повода
и реда повела се реч о тој куги, која горедави људе
него дифтиритис децу. На сабору кад се хоће шта
да претреса, то или су министри закон предложили
или је посланик предлог поднео, или је предрачун
томе узрок, али овде уватила се прилика, која нема
никакве свезе са оним, о чему се почело претресати
и нити је председник опоменуо говорнике на ред нити
је ко сетио се да иште да то председник учини, него
је све као бујица понела са собом та реч „вухер“ и
сви су пријонули, да се домисле, како ће змију убити.

Пресвегасу пронашли да треба да се гледи, да се
дигне цена земљи и иметку. Ово је јамачно нужно не само
ради држављана него и ради државе, јер ако је зем-
ља на цени и држави, која је као што је Угарска
земљеделска држава, скаче цена.

То ће се урадити тако, ако се оном што на земљи
роди дигне цена, а то опет иде онда, ако се извоз
олакша, ако се жељезнице путеви и т. д. уреде, али
богме како се ради неће за сироте земљеделце скоро
берићета бити. Жељезница има доста, али све иду
поред спахилука а пут од Новог Сада гради се
већ четврт века и никад неће моћи саграђен бити
јер док на једном крају готов буде са другога
ће већ разнешен бити; у Банату тамо се и не почиње.

Држи се да ће цена земље скочити и да ће вухера нестати, ако држава постара се, да се удесе касе неке, одакле ће земљопелци по мали интерес добивати зајма. Таке касе хоће, да се распростру по свима крајевима. Из тих да се даје у три руке земљопелцу новац у зајам.

Прво на браду: Тај би се новац морао брзо враћати.

Друго на непокретности: Тај би се новац издавао онима, који хоће да купе земље или да дигну зграду, која је нужна за економију или друго тако шта, и тај би се новацимао полагано — интерес и понешто главног — одплаћиват.

Треће: давао би се новац на плод земаљски, на рану. Тај би се новац имао брже враћати.

У Немачкој има таквих друштава у Рајнској провинцији, така је Рафејзенова каса за позајмљивање. Но све то није довољно, главно је, да свако себе, или кад то не може да, само друштво себе испомаже.

Код вухеровања треба двоје. Прво онај који вухерује и онај који тражи тога вухера. У злочину, који „вухер“ чини помагач је и овај други. Али кад се већ нема куда, онда су најбоља друштва за узајмично помагање.

То иде тако. Сложе се њих више. Мету новце у гомилу једну, сваки помало, и то не у један пут, него сваке недеље по 10 до 50 нов. и ето за неко време накупи се лепа сума. Данас треба мени, сутра теби, па се сви испомажемо редом.

Таких друштава има различитих. Има оно, што и другима, који ништа неулаже даје новац у зајам, то је друштво већ у неку руку мали вухер.

Има опет тако, де само они добијају, који су чланови и нико више. За тако друштво не треба велик капитал.

У Ловаско-беринској задрузи за међусобно помагање нема више капитала него 4406 ф. и то је доста да подмири потребе чланова, који су у том друштву. Таких друштава могло би у сваком месту бити. Ту могу сами улагачи уређивати, не треба ту беамтера, за које се нека друштва и дижу и због којих је дошло, да су интереси близу чивутских. Нека се ту само подједнаки људи у коло ватају. Богаташа никако не примати, јер ко је још спрезао миша с мачком. Он ће се доченати да буде директор, па од твога је господар. Има памети и у небогаташа, а поштења јамачно више. Нека разборитији људи о овоме промисле, па нека се посла прихвате, ми држимо да ће берићетан бити.

ЛУКА ВУКАЛОВИЋ

написао Јово Накићеновић.

(Наставак.)

Истина да су се Турци били повукли у градове и нешто утишали, али је Лука разабрао, да њихова тишина представља скору олујину, као што је и дошла мало касније. За то се Лука из петнијех жила напрезао да, док је на вријеме, што боље уреди своју војску и провиди што је од потребе.

Ово турско мировање не потраја дуго, јер уз велике поште пред Васкресеније год. 1862. ударише Турци са свијех страна на Црну Гору и на буњене краје.

Селим и Усеин-паша ударише на Васојевиће, али срећно не прођоше, јер их дочека славни јунак Милан, те разби Турке; Селим-паша погину а Усеин-паша побјеже.

У исто доба удари Дервиш и Сали-паша на Гацео са 30000 војника и седам пута идоше да прођу кроз Дугу и унесу тајин у Никшић, али им не испале за руком, јер војвода Петар Вукотић са Херцеговцима дочекиваше и узбијаше Турке. Док на пошљетку Турци увидјеше, да ће прије сви изгинути, неро продријети кроз Дугу, за то наше подигоше војску, те окренуше с њоме преко Бањана низ Киту планину пут Никшића.

Срби се касно сјетише овој промјени, па не могоше приспјети да претеку пут Турцима, али ипак онај дан подијелише мегдан са Турцима близу града Никшића. Војвода Вукотић стиже из Дуге и о-

твори бој с Турцима, битка је цео дан трајала, док на пошљетку Дервиш-паша уђе и унесе тајин у Никшиће. Сали-паша погину у боју; њега посијече Дајо Мирковић из Бањана.

По што је Дервиш-паш унио тајин у Никшиће и уредио своју војску, он се крене даље и пође у Брда гдје се све наше састадоше, пак са многобројном силом, под врховнијем заповједништвом Омер-паше последије крвавијех и жестокијех битака, продријеше до Ријеке.

Кроз ово вријеме Вукаловић се непрестано борио око Требиња са Мехмед пашом, који је често испале из града и нападао Зупце.

Кад видје Кнез Никола да је сила Турска ушла у њихову границу, позва све Србе у помоћ, не би ли одбије Турке од Ријеке.

У оно доба многи околни Срби прискочише у помоћ својој браћи Црногорцима а и Вукаловић, прем да бјеше у великој опасности, и не имајући него 4000 војника, ипак изабра између овијех 1000 момака и пред њима Луку Петковића, те их посла браћи у помоћ.

Потоцима се крв лила око Ријеке, очајнички су се борили док не додија једној и другој страни, те се на Ријечи закључи мир о Госпођину-дневи год. 1862.

У то доба и Вукаловић склопи неко примирје с Турцима, и оде у Дубровник са Петковићем и Љу-

бибратићем да се погоди о условима мира са Куршид-пашом, који је нарочито на ту сврху из Цариграда био послан.

Чим се Вукаловић састаде са Куршид-пашом, каза да он мира неће с Турцима, док се не поврати прва самоуправа свијем буњенијем крајима од ријеке Таре до мора на дно Суторине. При том да му се даде власт да он може држати по овијем крајима 500 пандура, ради бољег реда, и да Турска има плаћати свакому пандуру по дукат на мјесец и оку брашна на дан. Уз то да се никаква турска власт нема начати ни у какве послове у буњенијем крајима, нити има народ признавати аге ни бегове, а још мање кулчити њима. Само пак да се даје царски порез и то од куће, а он са главарима да ће побирати харач и давати пани, али за неколико година да се харач не побира, док се народ не поможе, јер је истрошен, те нема од куда плаћати пореза.

Куршид-паша нема куд ни камо, него прими све услове Лучине и прогласи га за „бимбашу“ од Херцеговине, али се Лука овијем именом није дао звати.

Послије неког времена, кад се у септембру год. 1863 састадоше турске паше и везири у Мостару, позваше и Вукаловића да се потврди онај уговор и мир, што је у Дубровнику био утаначен.

Али Лука, познајући лукавство турско, није хотио поћи, него посла своје људе, у војима највише повјерења имаше и то: својега брата Јола, Рада Бабића из Рудина, Дреку Гргуревића из Гацка, Луку Петковића и Мића Љубибратића, својега побочника.

При одласку Лука их сјетоваше: да добро пазе, да их Турци неби преварили, за то нека пашама не приступа један, по један, него сви заједно и то под оружјем, јер су Турци старе варалице, те их могу лако преварити.

Ови Лучини изасланици пођоше у Мостар и урадише као што им је Лука наредио. А док су они

приступили пашама, устаде Теодед-паша царски везир из Стамбола и поведе ријеч, не би ли како преговорио ове Лучине изасланике и пречинио овај уговор. Али видјећи да у намјери не може успјети, махну се пријеваре и обећања, те позва све присутне да потпишу и потврде поменути уговор. Сви дакле потписаше учињени уговор и потврдише све, као што је било уречено с Луком у Дубровнику. На овоме се овај састанак сврши и Лучини се изасланици кренуше из Мостара.

Док се ови вратеше на Зупце и јавише Луци како је уговор утврђен и потписан, Лука се одмах упути на свијем буњенијем крајима да потврди главаре и јави народу услове уговореног мира са Турцима. Кад ненадно посла неко од некуда неког Јована су 30 момака, да дочека и убије умореног борца за слободу српску, војводу Луку Вукаловића. Али Лучини поштоватељи и пријатељи, на вријеме осујетише ову злобну намјеру и спасоше га од очевидне погибије. — О ташта славо! о људска пријеваро! о паклена зависти! тако ли си награђује родољубље? тако ли се челиче карактери? тако ли али нека, не ћу даље: „Ко што тражи сам ће наћи! Ко олују сије, буру жаће!“ —

Са свијем тијем Лука обиђе све крајеве и народ га свуда усрдно и весело прими, па се врати здраво на Зупце, гдје остаде за неко време у миру.

Послијед оговора и преговора и братскијех издаја често су турске власти позивале Луку у Мостар и Требиње, али он није хотио никада поћи, бојећи се какве пријеваре. Док на пошлетку Требињски кајмакан, Мумин ефендија: дође главом су 500 код турске тврђаве на Зупце, и позва Луку на састанак, ради неког договора.

Вукаловић премда је знао кајмакову намјеру, али ипак одважи се те узе 100 момака и пође код турске тврђаве на састанак са Мумин ефендијом.

(Наставиће се.)

ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ СРП. ПОКРЕТА Г. 1848.

Саопштио ш—ј—.

(Наставак.)

Најпре је прочитао списак членова народне скупштине ове, који се с проводителним писмама у 76 комада овде се под Б. у оригиналу прикључује, додавајући то, да стан илочки, черевитки, окружије вуковарско, вароши Вуковар и Илок, премда су сви позвани, представнике своје на ову скупштину послали нису. —

По том су једногласно изабрани:

а.) за редовне председатеље скупштине ове свјатјейши Господин Патријарх Јосиф, и његова светлост Господин војвода Стефан, — за првог подпредседатеља Његово Преосвјашченство Господин Епископ

карлштадски Евегени Јоановић, за другог подпредседатеља Господин кавалер и народни посланик Јаков Живановић.

б.) за првог секретара изабран је г. Ливи Радивојевић, сл. сремске жупаније окружни судца ердевички, за другог секретара г. Милош Радојчић, медицине доктор, — обоје народни представници.

в.) за редовника, који ће о том бригу водити, да сваки словослов у скупштини оним редом говори, којим се редом јавио, изабран је г. медицине доктор и народни представник Георги Пантелић.

При избору ови лица примјечено је за оба редо-

*

вна предсједатеља, да се они као ње депутирци народњи само за ову скупштину на иста достоинства опредјељавају.

2. З а с ј е д а н и е.

Народне Скупштине од 28. септ. 1848 под предсједателством Његовог Високопреовештенства Господина Епископа Евгенија Јоановића држано.

Ч. 9. Г. Доктор и посланик Пантелић представио је народној скупштини, да због слабости здравља свог дужност наредника при засједанију одправљати неможе. — Ово предложеније уважено је, а зато је на његово место једногласно за наредника изабран народни Мајор г. Милекић, посланик карловачког војног стана.

Ч. 10. Посланик окружија румског предложио је, да је потребно и у свом реду, да сад, како нам је пресветли нам Војвода у средину нашу дошао, све у војводовини постојеће власти, своје подчиненије поднесу и одаду. — Будући да је с доласком пресветлог нашег Војводе у средину нашу, Војводовина постала као правителство; то се на све области у војводовину српску спадајуће а именовито: сремску жупанију; варадински, српско и немачко банатски полк; шајкашки баталион као и на поглавита мјеста ови окружија: Панчево, Земун, Карловце, Митровицу и пр. налог чрез главни Одбор народном скупштином опуномоћен изда, да они своју послушност и вјерност писмено пресветлом Војводи нашем и његовomu Правителству чрез одбор народни поднесу.

На влашко пак банатски Полк, који је до данас сироћу војводовине српске неутралан показивао се, и при том и на провинцијал банатски, у колико се на област војводовине наше распростире, такође налог од стране народне скупштине преко чл. сабора издати, да ови преко окружног одбора панчевачког гл. одбору изјаве писмено своја подчиненија Војводи и правителству војводовине српске. Овакови налог и на станове наше војене издати, који имају непосредствено а провинцијал бачки преко одбора сентомашког писмено изјавленије поднети о подчиненију свом војводини српској.

Ч. 11. При трајућем цјелокупном совјетовању скупштине народне Његова Светост наш милостиви патријарх послао је краљевски одпис од 3 окт. од Његовог Величанства нашег свемилостивјешег цара и краља издат да се јавно у народној скупштини прочита. — Овај краљ. одпис, народна скупштина си-

описаним одушевљенијем и најчувствителнијим изјашненијама своје благодарности примила је; у следству чега за тим једногласно је закључила; да се високославној власти банској троједне краљевине у Загреб пише, да он пресветлом Трону Аусуријскому вјерност народа српског најживље изјави а у исто време и радост, коју је скупштина приликом прочитанија тог кр. одписа имала; к томе да се преузвишеном г. Бану изјави, да се народ српски а и ова скупштмна неописано радује, што је он код Његовог величанства толико чести и толико повјеренија задобио, да ће од сад још више као познати и велики родољубац за народ наш дјејствовати и за то га том приликом као братинског и међусобног савезника троједне краљевине и војводовине српске умолити, да он код Његовог величанства кренко покровителствује жеље и молбе народа српског, које су пресветлом Трону аустријскому поднешене, у оне, које се јошче поднети имају.

Чл. 12. Посланик окружија румског и велики судца поводом тим, што Његово зв није и дужност неоспоримо захтева, да он на свом мјесту бити мора, моли да се посланичества, које му је обштина вовјерила разреши и одпусти. — Будући је исти г. посланик од велике потребе, то се Сави Војновићу вароши Румске повјеренику од стране народне скупштине пуномоћује издаје, да он г. вел. судца за време трајуће скупштине у дјелима њему вовјереним која одлагања не трпе заступа, — које је одма и учињено у постојећој сесији.

Ч. 13. Почем је Његова свјатост г. патријарх престол. Словом народну скупштину 27 септ. отворио, чувством родољубија одушевљена слеђујућа господа приложили су том приликом на олтар наше народности у готовим новцу: г. Епископ Карлшт. Евгеније Јовановић 200 ф. сребра, г. Пахомије Јовановић архим. Шишатовачки 50 ф. ср. г. Павле Стаматовић прота 40 ф. ср. г. Павле Николић прота 10 ф. ср. г. Јован Стојчевић вел. судца 20 ф. ср. г. Новић вел. судца 20 ф. ср. г. Јокић начал. Србијанаца 20 ф. ср. г. Белановић 10 ф. ср. Драгутин Ристер посл. румски 70 ф. ср. и на закону лихву 2000 ф. ср. г. Стеван Георгијевић 400 ф. ср. —

— Ови су родољубиви подарци од народ. скупштине с благодарностију примљени и сл. одјеленију финансијалном предани.

И З З Е М Љ О Ш И С А.

Чувени комад земље Аустро-Угарске царевине-који постоји у округу Бобо-Которском, а срезу Будванском под именом „Пантројевићи“ близу тремеће Аустро-Угарске, Црногорске и Турске, држим, да није толико описат, да се пространо о њему знати може; зато сам намјеран у колико знати могу, и очима увидити — да нешто о њему проговорим:

Предјел Пантровски велик је од прикике до пет сати у дужину, а негде више, негде мање пушкемета у ширину. Дужина почиње источно од Арбаније дуж Јандранског мора, — па све до близу града будванског; ширина пак од сјеверне стране граничи се планином као каквим венцем од границе црногорске, па све до мора Јадранског. На тремећи овога ко-

мада земље постоји планина, која се зове „Пресјека“ која остаје знаменита по том, што је Његово Величанство наш премилостиви цар Франц Јосиф изволео посјетити о. г. и очима својима видети цео предјел и положај овога предјела према Арбанији. — У предјелу овоме најзнатнија су места: Нови (Кастел-Ластва) и Шћепан-град (тако названи). — У Новом (Кастел-Ластви), после одласка царевог, почело се градити пристаниште, гди ће по свршетку овога вапори (пароброди) почети долазити, и онда ће тек трговина процветати моћи; а то ће стварно савршено бити од прилике у год. 1877. јер дубљина морска — и дугачак пличаг изискује довољно насипа, док се темељ постави реченом пристаништу. — Шћепан град лежи западно од Новог (Кастел Ластве) на спрам Манастира Прасковице, и својим округлим полуостровчићем увукао се у море, и само се песковитом ставом с крај мора у њега ући може, а више пута валови морски прикривају рећи пролазак, те се за неколико минута или сахата не може проћи сувијем. — У њему има доста добрих кућа, ту постоји и судница обћинска. А главно је мјесто, куда се иде на пазар у који обог (вапора), по сведневно барке плове из Шћепана и Кастела. У овом предјелу такође има неколико манастира, који су у дијоцизи Воко-Которској. Манастири ти зову се: Прво, Градиште од источне стране, који је најближи до међе турске и планине Пресјеке, а ниже њега има једно равно поље, које лежи до обале морске. Више пута то поље покрива вода, а гди не дотиче вода, ту је прилично плодна земља. Друго на реду долази манастир Режевић, који доста простора нарочито са својом парохијом заузима; он постоји на једној равној главици, и готово се наднео на море. — одкуд најјачи вјетрови дувају са пучине морске, да зими мало кад и престају. Манастир је овај од нових времена, и о њему ћу самом опширнији опис навести, док будем имао времена. — Именом се тим зове зато, што не далеко постоји ријека Режевић, на којој има прилично воденица, које врло добро напредују, јер нигда млети не престају, — и од ове добије је манастир своје име. —

Према Шћепану западно од Режевића рјеке, постоји као што рекох, трећи манастир Прасковица, чувени и најбогатији манастир у Наштројевићу, који од стране Русије има награду сваке године. Изнад њега пак идући сјеверно граници Црногорској на пол сахата ода, постоји и четврти манастир Дуљево, који је у стара времена знатнији био од Прасковице, а сада у њему нема ни једног свештеника. Западно пак од Прасковице има село Бечићи, које долази знаменито по томе, што је одавде родом св. Стефан Штиљановић, који је иелогупан у кивоту манастира Фрушкогорског Шишатовца. Овде постоје и ст. развалине његова двора, — за које се приповједа да је то била рођена кућа Стефанова. Одавде већ од границе Наштровске, нема ни пол сата до Будве. Цео овај предјел у обће је каменит као и Црна Гора, само што

у њему приморско воће рађа. Маслине су богато засађене, као и смокве у овом предјелу, и у томе се може равнати са Далматинским крајевима. Овде такође има многа мјеста, гди се налазе разне руде. Народ овдашњи обично путује у стране земље, као Америку, Аустралију, Русију и Цариград, а има их и у жаркој Африци, — и бави се тамо по неколико година, одкуда главни ужитак кући својој доноси. Тамо живећи у страним земљама обично науче и тамошње језике. А напротив да не иде у поменуте земље, не би могао своје потребе кућевне подмиривати. Јер гди је са свим каменита земља, као што је овде, да нема ливаде за обдржавање стоке, и не може по томе ни земља да се нагноји, онде се известно зна да је мјесто неплодно; и због тога је народ принуђен у даљне земље ходити, да потребити новац кући донесе. Одлазком овим њиховим, многи тамо и остану на свагда, и зато нашег српског народа мора бити по свој кугли земљиној. — Говор овдашњег предјела, српски је говор, само мало, за разлику херцеговачког чистог разговора, језиком заносе људи по србијански и брзо говоре, а међу тим има много мешани талијанских рјечи, — које обично бива свуда, гди се има сношење с каквим другим народом. — Оружје при себи свагда носе, као и Црногорци. Овде су људи доста побожни, и у цркву сваке недеље долазе, по излазку из цркве обично имају међусобне опће договоре за опће ствари. А када се два братства између себе заваде, да једна другој страни постају опасна, онда ће се састати на једно мјесто главари сеоски и сви свештеници, и тако ће умирити обе стране, да једна другој остаје вјерна на свагда. — А када се девојка удаје, онда се ту многостручним благословима оца и матере испраћа из куће, и тако опет са истим дочекује на прагу жениковом. Када се из цркве изађе са венчања, то непрекидно траје мећање из пушака и револвера до куће женикове. Од женских лица свадбу не сироводи нико него само мужи иду са девојком. Музике нема да свира, као по другим мјестима, већ само гласовито пјевање људи; Испред сваке куће гуд имају сватови проћи, износи се боца вина сватовима да пију, и тако се целим путем здравице напијају. —

При свем том, баш кад највише пије, редко се видети може напит човјек да незна за себе, као што бива по другим мјестима, и по томе се увиђа да су људи свагде трезвени и бистри у својој памети, јер се од пића нарочито знаду чувати. Камо срећа, да је тако у свима мјестима односно овог уздржавања? (које напротив убија човјека душевно и тјелесно.) Но ово мора бити по угледању једно на друго, т. ј. како се старији владају, тако се и деца на њих угледају. —

Овде се много не светкују мали свеци као на другим мјестима, него се обично ради као и у друге дане, и тиме нарочито испуњава заповест божија. Јер послови који не трпе отлагања за други дан, могу се свршити и у дан празнични. — Што се пак тиче кад

ко умре, онда се зову обично цело племе Паштровића на карита, (које на србски значи љубав) и тако сви одаду последњу почаст умрломе брату или сестри. На ово само не долазе девојке, а иначе сваки мора без преке нужде, доћи, (и ако т. ј. није у свађи, или због рђавог времена.) И ово све што је доведе речено, може се судити да је то врле леп обичај. Али свуда гди има добра, и лепога обичаја, мора се по нешто додати, да би се тим начином и оно што не ваља дало поправити, — а то је: Што су обично гробља свуда код црква и манастира, те се од поевареног ваздуха губи здравље, навлачи болест, па од такве прилепчиве болести може човек за кратко време главом платити. — Зато би добро било уобичајити заграђена гробља на особитим мјестима, гди неће шкодити моћи никоме, и у таква могу бити

подигнуте капеле, у којима ће се вршити обичне службе, и онда ће бити као што хоће бог и црква, те ће се тада упоредити моћи и овај комад земље са другим мјестима, гди изображени народи живе,

Овај предјел по преданију историјском поднадао је у прва времена цетињској митрополији, о чему ћу и нека писма из манастира Стањевића од владике Савве Петровић, дати у препису да се печатају, у којима се препоручује држање реда, бив. тада управитеља М. Режевића, после тога већ имао је овај манастир претрпити разна искушења, докле није дошао до данашње слободе, коју сада спокојно ужива, и за коју има свагда благодаран бити мудром своме владоцу.

У Манастир Режевићу 12 нов. 1875.

Михаило Ранковић,
јеромонах.

ПОДЛИСТАК.

С Е О С К И Н А Т А Р О Ш

(Наставак.)

НАТАРОШ ОПЕТ СА СОЛГОМ ЛЕНО.

Прошло је од оно доба кад је натарош био код солгабирова на вечери више од месец дана. Натарош никад више није одлазио у кућу солгабировљеву, а и ван куће није се с овим ни на каквој пијанци са-стајао. Више пута су међу тим заједно били, али се увек званично ладно поздрављали и брзо растаја-а кад су морали дуже заједно бити навек су се о не-чем трећем разговарали, о томе: какво је време, ка-кав је пут, о скупоћи, о моди о банкротству о кра-ђи и т. д.

Пет недеља после части код солгабирова буду сви натароши позвати званично у срез. Било је то на скоро пред избор посланика. Кортеновање још није било одпочело, али му је већ земан дошао био.

Када су се натароши у срезу искупили солга их је једног по једног де су писари себи призивао. Било их је свега пет. С четворицом је брзо готов био и пети је дошао натарош, с киме је прекино прија-тељство.

Говора беше о најобичнијим и најситнијим ствар-ма, о таким за које није било вредно морити коње. Натарош је приметио, да солгабиров има нешто важ-но да каже, али да незна како ће да почне. Ната-рош му опет није тео на пушку наићи.

Тако би се и растали да није у онај мах, кад су обојица из солгабирове писарне изашли, подне звони-ло и остали натароши их на пиво позвали.

Натарош из села ** зарад колегијалности с дру-гим натарошима, који му пребациваху већ, да се по-носи, остао је на пиву. Када свако по две чаше по-пио устао је солгабиров и изашао на поље, а за њим

један натарош, после је солгабиров ушао унутра, а други натарош изашао. Од оне двојице дошао је је-дан натраг, нешто је са овом двојицом шанутао и после један по један напоље изашао и никад се на-траг ни један није вратио, него је без збогом и опро-штаја нестало га.

Када је натарош то солгабирову приметио, овај му је одговорио: шта можете од простих људи тра-жити, то су вам, знате и сами, све капларчићи и бан-кроти, па видите са такима мора човек да се дру-жи, кад . . .

У том је бирташ ушао и јавио: ручак је готов, господин солгабиров.

— Зар ћете ви овде ручати? запита натарош за-чуђено, знајући да је солгабировица код куће.

— Знате, данас код мене перу — па су ми рек-ли, да и недолазим кући, јер ја страшно мрзим, кад се у кући пере.

— Хоћете ли и ви господин натарош ручати овде, запита бирташ.

— Да богме. додаде солгабиров. изволте господи-не, да ручамо заједно, куда сте и онако сада при-стали, ето је већ један сат, па ма да како журите ручак неће те стићи а далеко ће бити вечера, вама треба најмање два сата одавде.

Солгабиров устаде и пође, а натарош примети: добро сада ћу ја доћи у трапезарију, идем само да кочијашу кажем.

— Немојте у трапезарију, одговори бирташ, да-нас баш патос прасмо, па ће ићи у главу него на-мештено је за вас у једној пашажерској соби.

(Наставиће се.)

учинило боље да се одаш на тако опак посао? Послушај ме, окани се свега и дођи мени са твојим људма. Веруј, боље ће ти бити, иначе умре ћеш од глади и ја ћу доћи с војском, и уништи ћу те ако жив будеш. У вас ето нема ништа и ја се вас не бојим.“

Фишеци што су уз писмо послани имали су значити, да се паша Сочице не боји, а и то да у њега има толико џебане, да и поглавати може.

Сочица је, у одговор, послао Ченгићу двадесет и четири фишека, печен бут јагњећи и ово писмо:

„Паша! Ти кажеш, да ја ништа немам. Ево теби двадесет и четири фишека за твоја четири а и печен бут јагњећи да се лепо наједеш. Ој! чуј! дођи ти боље мени с твојим људма, јер ћеш иначе пропасти. Што ти мене зовеш, да идем да гладујем с тобом, кад у мене има свега изобиља. Послушај ме, боље дођи мени!“

ГЛАС НАРОДА.

Када сам пре пет година у друштву са „српском нар. задружном штампаријом“ почео „Глас народа“ издавати стало ми је било до тога, да и они у народу нашем, који нису спремни, да разуму књиге и новине, које се код нас обично на високо пишу, добију пута, да ако и не стигну оне, који су велике школе учили и високе књиге читали, утеку далеко од оних, који нису нишаа учили и ништа читали.

Наука није више снахилук једне врсте људи, није више тајна, није више чудо, као што је то некад у старо доба била.

Слободно је данас учити и знати, али и данас је наука, ако не тајна и чудо, а оно Вертхајмова каса, тешко је до језгре у њој доћи, као до новца у реченој каси, обити се не да, можеш је одвући из ледине, али можеш поред милиона новца, што у њој има гладан остати, можеш имати десет соба најдебљих књига, али опет за то да ти је глава шунља; без кључа не отвори касу, без упутства не дође до знања, па и кад ти даду кључе Вертхајмове касе, још можеш посла имати док је отвориш ако те не науче како се отвара, бадава и упутство кад је неразговетно, кад га неразумеш.

Да би дакле грдна већина народа нашег, као што је то и код сваког другог народа, до знања дошла, ја сам с пријатељима својим и народним, који су ми у листу помагали, трудио се, да тако разговетно пишеш, да то може сватати и онај Србин. (Јер у других народа није тако), који ни прошао није поред школе.

То што лист и поред толиких промена, што се код њега збише ево већ у шесту годину са знатним бројем читалаца улази, казује ми, да ако нисам урадио оно, што би желио, да нисам бадава радио.

Ја кад сам почео издавати „Глас Народа“ почео сам исто тако као и усташи у Херцеговини. Борио сам се исто као и они: с почетка сам, после у друштву, али раштрканом, неуређеном, напуштао сам лист за неко време — као оно Љубибратић, што је ишао на Цетиње, кад је манастир Дужи пао —; сада је дошло као у Херцеговини дотле, да с уређеном јаком снагом по удешеном плану могу ударати на Турчина читавог света — на незнање у неизмерној гомили народа.

Уздајући се у постојанство и снагу своје дружине

и у добру вољу — као оно Херцеговци у добровољне прилоге српског народа, — надам се, да, ако најгрђег злотвора светског — незнање и не утаманим, оно, ћу га потиснути даље у његове дивље крајеве у Азију.

Од нове године „Глас народа“ ће свакако ојачати. Излазиће на табаку тако великом као новине „Застава“, но неће на поле него четврт савијен бити. По томе за читање удва броја „Гласа народа“ биће толико колико је досад у три било, те прек, године добиће они, који га држали буду, **26 табака за читање** више него што је досада било. Даље ће се о много више ствари у сваком листу писати него досад. Писаће се:

1. Чланак о ономе, чему је кад доба.
2. О српском језику и књизи српској.
3. Из географије.
4. Из историје.
5. Из природних наука.
6. Наука о здрављу.
7. Наука о политици.
8. О економији.
9. О трговини и промету. Белешке с пијаце бечке, пештанске, тршћанске и из оних крајева, у којима Срби живе.
10. Занат.
11. Школа.
12. Црква.
13. Подлистак. (Приповедке, описи и друго што је за забаву.
14. Шала и сатира.
15. Тумачење страних речи.
16. Шта бива по свету (колико се оваког листа тиче.)
17. Различности.

У листу овом биће дакле о свему, што треба човеку који живи са светом. На њему ће радити први људи у школи и науци. Имена им не ређам, они ће се јавити на делу а не на огласу. Ради дике српске мило ми је јавити, да ће и Црна Гора родом свога у земљоделству искусног члана са Даниловог града, подпомоћи рад на ослобођењу народа од незнања, као што подпомаже борбу браће Херцеговаца за слободу против диндушмана.

Лист ће излазити као и досада једанпут на недељу а кошта ће:
За земље у овој царевини 4 ф.
За Србију 4 ф 40 п.
За Црну Гору према потпори отуд 3 ф.
За Босну Херцеговину и стару Србију према сиротињи тамошњој 3 ф.
За Америку 5 ф.

Огласи неће се штампати у листу него као додатак и зато ће водити бригу у томе послужити искусан човек. Плаћа ће се као и у другим српским листовима. Ко хоће оглас и новце за исти да пошаље тај нека пише овако **Писарин за огласе „Глас народа“ у Новом Саду у Лебарској улици к. бр. 889. Annoncenbureau Glas-Narod Brodgasse N. 889.** Овом приликом нека буде речено да ће први број у шест хиљада разослан бити.

Да би уредник имао више времена за свој посао и ради брзе и тачне радње оделиће се редакција од администрације и експедиције.

Експедиција ће бити такође у лебарској улици к. бр. 889. Предплата пак за лист има се слати на самог уредника под адресом: **Panta Popović Redacteur Glas-naroda Neusatz.**

Да би се за времена могла штампати повеза сваком претплатнику, молим да се предплата до нове године пошаље.

Ја сам се побринуо за све, што као издавалац и уредник треба да учиним, и уздам се, да ће народ одзивом својим показати, да сам имао право, кад сам напред корачио. Али како без пријатељства свашта тешко иде, то молим досадање пријатеље своје и овога листа, да ми и других пријатеља нађу, те да „Глас народа“ буде глас, који ће се чути у свим крајевима српским, у свим местима, и домовима српским, да од њега одјекну горе и поља српска, те да с поносом и истином рећи може: То само у Србина има.

ПАНТА ПОПОВИЋ,